UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs A Saxo Ferrato In primam Codicis Partem

Bartolus

Lugduni, 1567

Pignoratitia actione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96119

Visual Library

eliis teſtibus abſq; lõgo interuallo, probaretur fictitium per illos teſtes, qui interfuerunt in tractatu, licet non in contractu. ff. de pac. l. item quia. §. fi. ⁊ de verb. obl. l. Titia §. idem reſpondit.

ADDITIO.

¶ Ratione ſimulationis. Adde quando contractus poteſt dici ſimulatus per contrahentem. ⁊ vide per Barto. in l. filios. ĵ. de his que in frau. cred. ⁊ in l. ſicut. §. ſuperuacuum. quibus mo. pigno. vel hypo. per Ioan. ⁊ Alex. de Imol. in l. nemo poteſt. ff. de leg. j. ⁊ per eundem Imol. in ca. ad noſtram. de empt. ⁊ vend. ⁊ in ca. cum contingat. de iureiuran. ⁊ in dictis locis, etiam quando appoſitum fuiſſet iuramentum.

LEX II.

Acta. Quando ſimulatio adhibetur de perſona ad perſonam, preualet veritas ſimulationi. hoc dicit.*

LEX III.

Emptione. [a] contractus emptionis, intelligatur eſſe factus cauſa pignoris, maxime quando apponitur pactum de retrouendendo. Cy. hic tangit. Dic vt extra de pigno. cap. illo vos. de emptio. ⁊ vendit. cap. ad noſtram.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Emptione. Vide que dixi in l. fin. C. de pact. pign.
P. PAV. P. ¶ Emptione. In iſta lege eſt vna gl. ſingularis, quod contractus ſimulatus non firmatur iuramento. Idem Bart. in l. ſi quis pro eo. de fide inſtru. Pan. in c. ad noſtram. de emptio. ⁊ vend. Bar. in conſi. inci. quero dicit ſtatutum Bald. ⁊ Angel. in l. fin. qui ſatiſda. cogan. ⁊ Bal. hic in l. j. ĵ. de oper. li. in rub. de iureiur. Ange. in l. j. de dote cau. non num. Imo. in l. nemo poteſt. de leg. j. in c. cum contingat. de iureiuran. Pau. conſi. cclxxx. Si tamen eſſet iuratum in inſtrumento omnia in eo contenta eſſe vera, ⁊ attendere ⁊ obſeruare non poſſet tunc dici quod ſit ſimulatum. Ita Alex. in d. l. nemo poteſt, niſi prius peteretur abſolutio a tali iuramento, vt ibi ipſe intelligit, vide eundem conſil. cxxxij. in ij. vol. ⁊ conſil. xvij. in iij. vol. Item pro declaratione gl. vide concordan. per Iaſ. in l. cum ea. circa medium. C. de tranſactionib. vide ⁊ declara vt per eundem in l. ij. ad finem. ff. de iureiurando.

ALIA LECTVRA.

Emptione. In ſimulatione de cõtractu ad contractum, preualet veritas. h. d. quero ad quid eſt hoc vtile. Reſpondeo, quia pignore percepto fructus extenuant debitum, vt ĵ. ti. e. l. j. quod in emptione non eſt, querunt doctores, vtrum ex eo quod in contractu emptionis apponitur pactum de retrouendendo, preſumatur contractus pignoris, de hoc habemus duas decretales extra de pign. c. illo vos. de empt. ⁊ vend. c. ad noſtram. dic vt ibi.

LEX V.

* Si falſum. Inſtrumentum etiam a ſubſcribente poteſt dici falſum. hoc dicit. Facit l. ij. ĵ. ſi quis alteri, vel ſibi. ⁊ iſta lex facit ad queſtionem de eo qui dedit notario exiſtẽti ad banchum quandam ſcripturam non veram vt eam mittat in quaterno, nunquid teneatur de falſo. ⁊ iſta lex tenet quod ſic, ⁊ facit hec l. ad id quod dixi in l. ſi quis obrepſe-
a rit, [a] ff. de falſis.*

ADDITIO.

a ¶ L. ſi quis obrepſerit. Adde Alex. de Imo. ibi, ⁊ in conſ. lxxiiij. iij. vol. ⁊ Bar. in conſi. cxcix. incip. Tudertinus. in j. vol. ⁊ eundẽ Alex. in conſi. lxx. ⁊ in conſi. lxvij. eod. vol.

De commodato. Rubr. XXIII.

LEX I.

Siquidem. Nota, quod quando quis ſuſcipit periculum caſus fortuiti in ſe, tenetur. De quo plene dicemus in l. ſed ⁊ ſi quis. §. queſitum. ff. ſi quis cautio. ⁊c.

LEX II.

* Cum eum. Opp. in exceptione, reus debet probare. l. ij. ⁊ l. in exceptionibus. ff. de probat. ſed hic reus in excipiendo dicit non eſſe finitũ tempus, ergo ipſe debet probare. Huius timore glo. vacillat. Tu dic quod qui agit actione ex contractu, debet probare ſubſtantialia contractus, ſed qui agit commodati, ad hoc vt probet commodatum, debet probare rem commodatam ad vſum, certo tempore limitatum, alias non eſſet commodatum, ſed precarium, vt no. ff. eo. l. ſi quis in commodato. §. ſicut. ideo hoc caſu negans commodatum, debet probare ea, que commodato incumbunt.*

LEX III.

* De reſtituendis. Qui commodat res cauſa pignoris, poteſt agere commodati, vt reſtituantur finito tempore pignoris. h. d. no. gloſ. que hic eſt, que tractat materiam qua actione debeat agi, quando commodatur res, vt pignoretur, ⁊ plenius quam alibi.*

LEX IIII.

1 ☞ Res cõmodata, quando poſſit retineri pretextu impẽſarum.
2 Si actione commodati petitur quantitas, an poſſit cum debito compenſari.

a Pretertu. [a] Non eget ſummario. ¶ Opp. ⁊ vi-
1 detur quod † poſſit retineri. vt l. in
b rebus. §. poſſunt. ff. eo. Sol. Ibi propter impenſas [b] retinetur. ⁊ iſtam materiam quãdo retentioni ſit locus. ponunt hic doct. ⁊ in l. ſi non ſortem. §. ſi centum. ff. de cond. indebi. dic.
2 vt ibi. ¶ Querit glo. † quid ſi actione commodati petatur quantitas, vtrum poſſit cum debito compenſari. Glo. dicit quod ſic. ſiue actio commodati detur ad intereſſe. ſiue ab initio commodata ſit quantitas, ⁊ ſic intellige l. fi. de compenſa. Vide gl. iſtam que tenet quod quando pecunia debetur vt ſpecies, poteſt cõpenſari. Contrarium notatur in l. cum fundus. §. ſeruum tuum imprudens. ff. ſi cer. pet. ⁊ ibi dixi. Quatenus ad propoſitum dico quod contraria gloſſ. loquitur quando illa ſpecies petebatur rei vendicatione, hic quando petebatur actione perſonali. Vltramontani tenent ſimpliciter contra illam gl. Videbitis in d. l. fi. ĵ. de compenſationibus.

ADDITIONES.

a P. PAV. P. ¶ Pretextu. Circa iſtam legem finalem ⁊ circa materiam retẽtionis, vide omnino Romanum ſing. cix. ⁊ que ſcripſi infra. ob chirog. pecu. in l. i.
b ¶ Propter impenſas. Adde quod quando contra maritum, vel eius heredes agitur pro reſtitutione dotis, non poteſt fieri retentio pretextu expenſarum in re dotali factarum. l. vnica. §. taceat. ver. ſed nec ob impenſas. ĵ. de rei vxo. actio. ⁊ eſt ſpeciale fauore dotis, ſecundum Ang. in l. j. ff. ſol. ma.

De pignoratitia actione. Rub. XXIIII.

LEX I.

4 ☞ Creditor an teneatur fructus conſeruare, ⁊ vendere tempore cariſtie.

a Quod ex operis [a] Redit⁹, qui percipiuntur ex pignore, extenuãt debitum, ⁊ creditor tenetur ſi pignus per eum deterioretur. h. d. cum lege ſequenti ¶ Nota quod fructus ex-
1 tenuant debitum. ¶ Secundo not. † quod creditor compẽſat ſibi [b]
b fructus quos percipere potuit. ¶ Oppo. ad † primum, quod fru-
3 ctus non cõpenſentur. de l. ſi conuenerit. ff. eo. So. Intelligunt doc. hic, quando fructus ſunt conſumpti, alias ipſi fructus eſſent pignori, ſicut ipſum predium, vt l. j. ĵ. de pactis pign. ⁊ l. quamuis. ĵ. in quibus. cau. pig. taci. contraha. ¶ Sed iuxta hoc moueo dubium,
4 † vtrum creditor teneatur fructus conſeruare, ⁊ vendere tempore cariſtie. Breuiter, quidam ſunt fructus, qui debent vendi primo tempore, quia ſtatim corrumpuntur, vt poma, ⁊ ſimilia, ⁊ illa conſeruari non debent, vt ff. vt in poſſ. leg. l. is. cui. §. qui legatorum. Quidam ſunt qui conſeruari poſſunt, ⁊ illi ſunt conſeruandi, vt d. §. qui legatorum, non tamen tenetur eos conſeruare vltra annum, vt l. fin. §. pen. ff. de requi. reis. Intra annum ergo alienet tempore competenti, ad modum diligentis patriſfamilias, ⁊ cum intra annum alienare teneatur, vt d. l. non eſt preſumendum quod ea ſeruauerit de anno in annum, ⁊ ſic fecerit contra id quod lex vult. argu. ff. pro ſocio l. merito.

ADDITIONES.

a POMA. ¶ Quod ex operis Vide Alexand. in conſi. cxviij. volu. iiij. Imo. conſil. xviij. ⁊ ad hanc legem omnino videas Alexand. in conſ. j. volu. ij.
b ¶ Compenſat ſibi fructus. Adde quod quãdo mulier ageret hypothecaria, conſtante matrimonio viro ad inopiam vergente, ⁊ fructus percipiat, quod non tenebitur compenſare. ⁊ eſt in dote ſpeciale contra Rap. in l. ſi conſtante in prin. ff. ſolu. ma. Item non extenuant ſortem fructus, quando vir conſtante matri. percepit fructus ex re ſibi pignorata pro dote per ſocerum. Caſus eſt in ca. ſalubriter, ⁊ ibi Ho. ⁊ doc. extra de vſur. ⁊ per eundem habes alias duas limitationes ad iſtum text. ⁊ ad l. creditor. ſeq.

LEX II.

a Creditor. [a] Nota text. ibi. quos percipere debuit, quia probare quod percepit eſt difficile, ſed probare quod percipere debuit, eſt facile, quia poteſt dici quod commum eſtimatione potuiſſet tantum locari, ſeu lucrari in anno. Tene menti, quia vtilia ſunt.

ADDITIO.

a ALEX.¶Creditor.Iſtas,ll.cũ materia limita not.vt per Bar.in
l.diuortio.§.ob donationes.ſo.ma.Pro quibus facit qđ habetur
in l.j.⁊ ij.j.de pac.pig.Item ⁊ ſecundam regulam huius.l.limita,
niſi dñs dominium directum in pignus accipiat ab habente vtile.
Facit tex.in c.j.extra de feu.Et an idẽ iudicandũ ſit in emphyteu-
ta,⁊ vſurario,vide no.per Hoſt.in ſumma de vſur.§.in aliquo.ver.
Item fallit in no.caſu.c.j.extra de vſur.in eo qui rem ſuã ab aliquo
accepit,cum eam aliter recuperare non potuerit.Itẽ fallit in ma-
rito recipiente rem aliquã in pignus pro dote.c.ſalubriter.de vſu.
Item fallit in eo qui in re pignorata laboranda gubernando labo
res,aut operas,adhibet qꝛ iſto caſu fructus cũ laborib.compen-
ſantur,ſecundũ Hoſtien.in d.§.in aliquo.ver.iiij.⁊ Io.An.in c.con
queſtus de vſur.vide de materia in c.ad noſtrã.de reb.ecc.nõalie.
Item põt limitari hec lex niſi iuratum eſſet de ſoluendo pecuniã
creditori,nec in aliquo eum moleſtare,per tex.no.in c.ad noſtram.
de iureiu.⁊ ꝙ no.Bar.in l.amplius.ff.rẽ ra.ha.⁊ adde ꝙ no.Imo.
in l.j.§.per ſeruum.ff.de acq.poſ.⁊ materiam vide in c.ad noſtram.
de iureiu.⁊ in c.conqueſtus,⁊ in c.cauſam que.de pig.⁊ in c.ex lite-
ris.de iureiu.quid autẽ in venditis in ſocietate,an fructus cõputẽ
tur in ſortem,vide Bal.in hac.l.⁊ ad iſtam materiã vide que hic di
xi poſt Bal.Et quando fructus extenuant ſortẽ vide no.q.Bal.in
rub.C.de contrah.emp.in xv.q.P.PAV.P.¶Creditor.ad apoſtil-
lam precedẽtem ibi item fallit in eo,qui in re pignorata,adde Co.
conſi.xix.in c.quidam nobil.vir.in vl.du.dum loquitur de recipien
te caſtrum pignori cum pacto qđ fructus efficiantur ſui,⁊ debeãt
cuſtodire caſtrum,qꝛ ſi expenſe aſcendant tantũ,quãtum fructus,
eos non computant in ſortem,licet alias pactum de lucrando fru
ctus rei pignorate non valeat,vt ibi per eum.Item circa apoſtil.
quam ponit hic Alex.ſcilicet in habente directum dominiũ,⁊ acci
piente pignus ab habẽte vtile,⁊c.vide Ro.ſing.cccxxv.inci.credi-
tor.Item circa aliam limitationem,quam ponit etiam hic Alexã.
de ſuſtinente magnos labores in re pignorata.Adde etiam Ro.
ſing.dxlix.inci.regula eſt.Item vide aliam ſimilem deciſionem de
procuratore,qui emit rem nomine domini,⁊ ſoluit ipſe ꝓcurator
pretium,⁊ poſtea res fuit ſibi tradita,quam tanto tempore poſſi-
det qđ fructus aſcendunt ad quantitatem pretij qđ tenetur trade
re rem domino ſine aliquo pretio.Habes in rub.ff.mand.Ad hoc
Bar.Quid autem ſi fructus extarent,⁊ creditor vellet reſtituere
vide Iaſ.poſt alios in l.diuortio.§.ob don.ſol.matri.

LEX III.

* PActum. Licet creditor poſſet vendere pignus
ex pacto,non prohibetur debitor age-
re contra eum ſi male vendidit.*

LEX IIII.

* SI creditor. Quis debeat probare caſus for-
tuitos.Gl.ponit hic,⁊ etiam hoc
ponit gl.in l.ſi quis ex argentarijs.§.an vero nec heredi.ff
de eden.⁊ ibi dicemus.*

ALIA LECTVRA.

3 Res dicitur amiſſa,quando facta diligenti inquiſitione,recu
perari non poteſt.
5 Manifeſte probationes que dicantur.
7 Caſus contingens circa perſonam probatur iuramento.

SI creditor. Si pignus pereat abſqꝫ culpa
creditoris,periculum eſt debi-
1 toris.h.d.cũ l.ſeq.⁊ l.ſi nulla,⁊ l.pignus.¶No.ꝙ †cre-
ditor debet probare caſum,ſcꝫ rem perditam.¶Not.
qđ debet probare manifeſtis probationib.⁊ ſic non ſtaretur iura-
mẽto ſuo.¶No.ꝙ probata amiſſione,debitor debet probare cul-
pã,vt innuit tex.ibi,ſed ſi culpe reus deprehendaᵗ.q.d.creditor de
bet deprehendi reus culpe a debitore,⁊ ſic debitor debet probare
culpam,ꝙ qualiter intelligatur,dicã.j.qꝛ in glo.dubitatur de hoc.
¶Pro declaranda lege ista,ſunt examinãda duo.Primo,qꝛ hic
dicitur qđ creditor debet probare ſe perdidiſſe,qualiter probabit
hoc:⁊ de hoc nihil in gl.¶Secundo quis debet probare culpam
2 amiſſione probata.In gl.ſunt opi.finaliter dicit †qđ qui culpã di-
cit,illam probet.Ita tenet hic,⁊ Inſt.quib.mo.re contrahi.obliga
tio.in fi.ſed in l.ſi quis ex argentarijs.§.fi.ff.de edẽdo,videtur dice
re,qđ ante omnia debet ille,qui agit dolũ probare,vel culpã,poſt-
ea reus probare caſum.Doc.circa hoc parũ dicunt.Breuiter an
3 te omnia eſt ſciendũ,qđ res †amiſſa dicitur,qñ adhibita diligenti
inquiſitione recuperari non poteſt.Facit.ff.de peti.her.l.deperdi-
4 tum.¶†Nunc ad propoſitum,quandoqꝫ rem amiſſam abſqꝫ cul-
pa eſt cauſa defenſionis,quandoqꝫ eſt caſus actionis.Primo ca-
ſu aut probaᵗ res non perueniſſe ad manus eius,qui conuenitur
⁊ tũc ipſe probat rẽ amiſſam eo ipſo,ꝙ adhibita diligẽti inquiſi-
tione eam non reperit,⁊ ſe non reperire dicit,niſi per aduerſarium
probetur eius dolus,vel culpa,vt l.cum ita.§.ſpecies.de leg.ij.qđ
no.ff.de proba.l.cũ de lege.⁊ j.iure delib.l.fi.§.licentia danda,qñ
doque apparet rem perueniſſe ad manus eius,qui conuenitur,
tunc ſi dicit rem amiſſam,debet probare indubitanter,ſed aduer
tendum eſt,quod ſi ad illam rem reſtituendam tenebatur ex
obligatione,amiſſionem debet probare manifeſtis probationib.
dicam ſtatim.Si vero tenebatur iudicis officio,poteſt per iura-
mentum probare,vt ſupra de fid.inſtr.l.fi.Que autem ſint iſte ma-
nifeſte probationes,dicam ſtatim.¶Si vero rem amiſſam eſſe
cauſa actionis alicuius,ille debet probare,vt l.ſi quis ex argenta-
5 rijs.§.fin.ff.de eden.Quero que ſunt †iſte manifeſte probationes.
Reſpondeo quidam ſunt caſus fortuiti multum patẽtes,vt nau
incurſus hoſtium,⁊ ſimilia,⁊ tũc nõ eſt dubiũ de probatione.Qui
dam ſunt caſus fortuiti,qui clandeſtine occurrunt,vt ſunt fur
⁊ in iſtis non eſt ſtandum ſimplici aſſertioni conuenti,vt l.ſi nul
infra eodem,ſed debet probari alijs preſumptionibus,vt puta
reperit oſtium fractum,vel quod famulus aufugit,⁊ ſimilibus
hec l.non omnes.§.a barbaris.ff.de re mili.ſecũdum doctor.
diceretur manifeſta probatio.Manifeſtum eſt enim quod ex le-
timis preſumptionibus apparet,vt l.licet.ff.de legat.j.In eo q
b dicit,euidens,⁊ l.ſi quis locuplex.ff.de ma.teſtamen.†Quero
probabit culpam.Veritas eſt iſta,quidam ſunt caſus,qui re
riter non eueniunt ſine culpa,vt furtum,vt l.cum duob
damna.⁊ ibi nota.ff.pro ſoci.Incendium,vt l.ſi vend
per.⁊ commo.rei vend.l.iij.de offi.prefe.vig.Item fuga c
hominum,qui cuſtodiri debuerunt,vt l.ſi a bone fidei.de
in iſtis caſibus non ſufficit conuentum probare caſum,ni
illum ſine ſui culpa accidiſſe,vt l.ſi quis fundum.§.Impera
ca.Intellige enim ibi abigeos clam ſubripuiſſe.⁊ ff.de cuſt.
j.eo.l.pig.⁊ ibi ſtatim dicam.Ratio,quia preſumptio eſt contra
qui dictum allegat.Quidam ſunt caſus,qui regulariter conting
ſine culpa,vt incurſus hoſtium,⁊ latronum,impetus aquarum
mors animalium,⁊ ſimilia,vt no.in l.cum duobus,§.damna.ff.p
ſoc.⁊ probatur ff.de regu.iur.l.contractus.In iſtis ſufficit conuen
to probare caſum,qui dicit culpam,illam probet,quia preſum
ptio eſt quod abſque culpa acciderit.Ita debet intelligi hic cum
7 glo.hic poſita.Predicta,vera,†quando allegatur caſus circa res,
ſed ſi allegaretur caſus circa perſonas,puta impedimentum in-
firmitatis,vel alterius caſus,propter quod dico me non poſſe ve-
nire,vel aliud facere,tunc dicit Gulielmus de Cu.conſiderata qua
litate perſone,ſtandum eſt iuramento ſuo,vt l.ſcire oportet.§.ſuffi
cit.de excu.tuto.infra de repu.⁊ diuortijs.authen.hodie.Idem vi
detur tenere Specu.in titul.de appellatio.§.nunc breuiter ver
culo quid ergo.

LEX V.

a QVe fortuitis. [a]Creditor non tenetur de
ſu,niſi ſit actum.¶
caſus fortuitus eſt ille,cui reſiſti non poteſt,vt hic
tractus.de reg.iur.

ADDITIO.

a P.PAV.P.¶Que fortuitis.Circa hanc l.quam Bar.non
⁊ generaliter quando quis teneaᵗ de caſu fortuito,vide que h
in Bertac.in verbo,caſus,⁊ circa iſtam l.que vult quod res p
domino,adde etiam quod omne emolumentum ſuperueniens
dit domino,vide Pau.conſi.ccxviij.ad fi.Item limita iſtam re
quando domino vtilitas ſpectaret,ſecus ſi vtilitas rei ad ali
ctaret in totum vel in partem,vide Iaſ.in l.ſi paſcenda.C.de
Item limita non procedere vbi aliquis remaneret dominus
quo iure ſpeciali inducto in eius fauorem,vide Iaſ.in l.ſi pup
per glo.ibi ſi cert.pet.

LEX VI.

CReditor Creditor tenetur de culpa adhibita
deteriorando rem pignoratam,
ptus recuperat.h.d.

LEX VIII.

PIgnus. No.hic maiorem,quam facit iſte tex
princ.⁊ eſt in barbara.¶Item no.qu
dicit in horreis in quibus alij ſolebant vti,pro iſtis qui
ponunt pecuniam penes campſores,penes quos ſolet depo
alios,vt excuſentur.

ALIA LECTVRA.

* PIgnus *No.regulam,quod res perit
eſt qui allegat rem amiſſam furto
bet probare quod culpa eius ceſſet,quod appar
dum dicit,in horreis,quib.alij ſolebant publice vti
tio eſt qꝛ caſus in furto includit in ſe culpã regulariter.ſecus in
greſſura latronum,vt ſ.eo.l.que fortuitis.dixi in l.ſi creditor.ſ.

ADDITIO.

CLAV. DE SEISS. ¶Pignus. Regulā huius l.que habet,ꝙ
res perit domino ſuo,limita vt per gloſſ.quam ibi Ludo.dicit ſin-
gular,⁊ ibi etiam per Alex.in l.non omnis.§.j.ff.ſi cert.pet.

LEX IX.

☞Probare obligationem,⁊ rem traditā loco pignoris, ad quid
ſit vtile.
Si debitor agit rei vendicatione contra creditorem,an tunc poſſit
referri queſtio dominij.

NEc creditores. Titulus pignoris non eſt
ſufficiens ad preſcriptio-
nem,⁊ exceptio pigno.excludit vendicantem iure dominij,
⁊ ſolutio debiti excludit vendicātem per hypothecam.h.d. ¶No.
quod†titulus pignoris non eſt ſufficiens ad preſcriptionē. ¶No.
†quod ſucceſſores vniuerſales non poſſunt preſcribere illud,quod
non poterat preſcribere defunctus. ¶No.etiam quod pignorati-
3 tia†actio non preſcribitur lōgo tempore,quia eſt actio perſonalis,
⁊ hoc pro prima parte. ¶Querit gl.quādo naſcatur pignoratitia,
⁊ quando poſſit preſcribi iuri offerendi. Dic vt in ea. ¶Venio ad
verſi.vnde intelligis. Quero,ad quid eſt vtile † probare originem
4 rei. Dicit gloſ.intellige hic originem,ſcilicet obligationem factam
eſſe,⁊ rem traditam eſſe loco pignoris.quod ſufficit ad hoc, qꝛ qui
ſemel poſſedit, preſumitur hodie poſſidere. not.quod dixi in l.ſiue
poſſidetis.§.de prob.qꝛ habuit cauſam ab actore. Iſtud dictum,li-
cet ſit verum in ſe,tamen non congruit huic litere,quia preſuppo-
nit tex.pro conſtāti,quod aduerſarius tenet rem, ergo aduerſario
tenente precario,ſi probarem originem rei,hoc eſt,rem obligatam
tamen confiteor debitum, ⁊ ſic creditor poſſidens non haberet ne-
ceſſe probare,cuius contrarium ſubdit tex. Alij dicunt,quod pro-
bare originem rei,ſufficit ad hoc quod creditor poſſidens nō pre-
ſcribat,qꝛ habet ſcientiam aliene rei. Certe hoc eſt etiam verum in
ſe,ſed huic litere non congruit,per rationem quam dixi. Alij,⁊ iſta
opinio ponitur in gl.dicunt,quod hic vendicatur res pignoratitia
actione.Certe nec hoc placet, quia tunc non haberet neceſſe credi
tor probare debitum.Unde potes eam legere ſic,ſcilicet originem
rei,hoc eſt, cauſam quare res ad te peruenit iure dominij, ⁊ tunc
hec l.ſine ſcrupulo procedit.Vel ſi volumus ſuſtinere glo. ⁊ habe-
5 mus†vnum caſum ſingularem ⁊ no.vt debitor,vel eius heres,agat
pignoratitia, vel rei vendicatione dicens rem fuiſſe ipſi creditori
obligatam,⁊ traditam,neſcit tamen pro quanta pecunia, ſed para
tus eſt ſoluere debitum quod oſtenderit.Certe tunc creditor coge
tur ad reſtitutionem rei. Principale eſt enim ꝙ probem rem obli-
gatam,⁊ traditam,ſed non pro quanto,quia teſtes non recordan-
6 tur;⁊ ſecundum hoc eſt hic caſus not. ¶†Circa vltimam partem
huius l.quero,vtrum ſi agatur rei vendicatione cōtra creditorem,
poſſit referre queſtionem dominij: Quidam quod non,gloſſ.quod
ſic,⁊ bene.Dic vt.ff.commo.l.ita vt ſi fur.Vel pone caſum,quod di
cebat aliquis ſe pignoraſſe fundum,ſpe future numerationis, quo
caſu debet creditor probare debitum, hoc eſt, pecuniam numera-
tam,vt j.ſi pig.conuen.nu.ſe non fu.l.j.⁊ j.de non nu.pe l.j.

LEX X.

* **PIgnoris.** Debitor repetit a creditore pignus
per hanc actionem. Item creditor
non poteſt pignus occupare ſua authoritate,abſqꝫ pa-
cto,vel iudice.h.d. ¶No.quod ex pacto licet alicui rem
debitoris capere ſua authoritate alias non videbitis. j. de pign.l
creditoris. ¶Oppo.gl.de dam.infec.l.vtrique.Sol.vt in ea.*

LEX XI.

a **QUo minus.** [a] Soluto debito repetitur pi-
gnus, non obſtante preſcriptio-
ne longi temporis.

ADDITIO.

a POMA. ¶Quo minus. Not.facientem conſueta fieri,excuſari a
culpa. Et videas idem econtra, quod qui non facit conſueta fieri,
incurrit culpam,ita Aret.conſi.xxxviij.⁊ vide Alex.conſ.ciij.vol.ij.

De exercitoria,vel inſtitoria actione. Rub.XXV.

LEX I.

SEruus. Si ſeruus contrahat in negotiatione
permiſſa obligat dominum inſtitoria,
alias peculio vel de in rem verſo. ¶Quero, quomodo
probabitur nullam rem mutuam eſſe acceptam.Dic vt
in gl.⁊ plene in l.j.§.non autem.⁊ l.fi.ff.de exercitoria.

LEX V.

SI mutuam. Prepoſitus ad vnum actum,obli
gat dominum vtili inſtitoria. h.d.
cum l.ſeq.

Quod cum eo,qui in aliena eſt poteſtate. Rub.XXVI.

LEX I.

1 ☞Pater conſentiens contractui filij, quando inſolidum obli-
getur.

CUm filiuſfa. Pater pro filio tutore
non tenetur, niſi de pe-
culio,vel de in rem verſo, niſi cōſenſerit, vel eum de
curionem creari permiſerit.h.d. ¶Opp. ff.de tut.
l.ſi filius. Sol.dicit gl.no. Aut filius datur tutor in
teſtamento,⁊ pater non tenetur,niſi de peculio,ſi-
ue conſentiat,ſiue non,vt in l.Lucius Titius Caium Seium.ff.de
admi.tut. Aut datur a iudice,⁊ pater non conſentit, ⁊ non tenetur
1 inſolidum.d.l.ſi filius.No.quod†licet pater conſentiat contractui
filij,non per hoc inſolidum obligatur,vt ff.quod iuſſu.l.j.§.j. Breui
ter iſtam materiam ego poſui in l.ſi cum dotem.§.tranſgrediamur.
ff.ſo.mat. Quantum ad propoſitum dic,quod quidam ſunt actus
vel contractus,qui pertinent ad nos , tunc conſenſus, ſeu volun-
tas noſtra inducit mandatum ſeu ratihabitionem,vt l.j.in prin. ff.
man.⁊ l.qui patitur.eo.ti.Si vero ad nos non pertinet,tunc ſi qui
dem ille, qui conſentit, poterat cogi conſentire, ⁊ ſe obligare, cum
conſentit,ſe obligat,vt l.ſi filius.de tute,⁊ l.fi.de ſuſpec.tut.l.ſi quis
inter.§.imper.ff.de excu.tut. Aut non poterat cogi conſentire, vel
ſe obligare,⁊ tunc conſentiendo non obligatur.l.Lucius. ff.de ad-
mi.tuto.ibi enim erat datus tutor in teſtamento,⁊ ideo non coge-
batur fideiubere,nec pater cogebatur ſe pro eo obligare. Idem ſi
poterat cogi conſentire tunc non obligatur,vt l.cum non ſolum.§.
2 neceſſitate.C.de bo.que li. ¶Op.†⁊ videtur quod pater, qui con-
ſentit decurionatui, non obligetur priuatis , ſed ſolum reipublice
vt l.j.in fi.de mag.conue. Sol. quando pater conſentit decuriona-
tui, obligatur Reipublice , ⁊ obligatur pro officio quod ipſi filio
datur,dico ea actione,que oritur ex ipſo officio,⁊ ex ea adminiſtra
tione,vt hic: non ſi oriatur ex aliquo particulari actu , vel delicto
3 commiſſo in officio , vt l.contraria. ¶Ultimo not.†ex hac l. quod
iſta nomina de peculio, de in rem verſo, quod iuſſu, ⁊ ſimilia, non
ſunt nomina actionum,ſed ſunt adiectiones. quod apparet hic dū
dicit,tutele vel negotiorum,⁊c.Facit ff.de pec.l.iij.§.qui congruit.
in prin.⁊ l.ſi filius.in fi.de in rem verſo,de exerc.l.ſi tamen plures. §.
fi.de inſti.l.cuicunqꝫ.§.non tamen.

LEX II.

* **EIus.** Filius ſui iuris effectus,non tenetur ex ante
geſto niſi inquantum facere poteſt,ſi paternā
hereditatē non habet.h.d. Quere in gl.⁊ expone ibi pro
prij edicti interpretatiōe.⁊c.⁊ per edictum quod cum eo
quod eſt factum ad interpretationem ⁊ limitationem edicti de ca.
dimi.id eſt,per quod actio in filium reſtituebatur inſolidum , quia
per mutationem ſtatus erat liberatus. Querit gl.quomodo intelli
gatur inquantum facere poteſt. Dic vt in ea. Non ſunt hic alia. *

LEX III.

ETiam. Actio de in rem verſo,cōpetit ex eo quod ver-
ſum eſt,nec aliter voluntas domini requiritur.
hoc dicit.Gl. colligit differentiam eſſe inter iuſſum ⁊ mandatum.
Dic vt in ea.

LEX IIII.

* **SI ex contractu.** Qui contrahit, vt nūcius
non obligatur.h.d.

LEX V.

NUlla res. Filiuſfamilias poteſt fideiubendo
obligari,⁊ patrem obligat de pecu-
lio.h.d.Gl.primo no.hic differentiam inter filiumfami-
lias,⁊ ſeruum in contrahendo. Secundo ponit lect. ſu-
per ſecundo reſponſo. Tu tene primam.vide gl.⁊ no.

LEX VI.

SI ſeruus. No. ex hac l.⁊ ex eo quod dicitur in glo.
quod qui locat rem tuam te inuito, ⁊
ignorante , tibi non preiudicat quin conductorem poſſis tua au-
thoritate repellere.

ALIA LECTURA.

SI ſeruus. Dominus poteſt ſua authoritate re-
pellere inquilinum qui cum ſeruo non
habente mandatum contraxerat. Tene menti caſum iſtum pro lo
cationibus factis ab his, qui mandatum non habent,vt poſſit ex-
pelli inquilinus,vel colonꝰ a domino propria authoritate. ¶Op.
vt in gl.⁊ tene duas vltimas ſolutiones.

LEX VII.

SI qui ſeruo. Hec eſt bona l.no. iſtud, quia nota-
bile de eo qui mutuat factori alte-
rius,de quo per gl. magnam in l.ſi pupilli. §.j. ff.de nego.geſt.⁊ per
a Cyn. [a] hic.